

Mitropolitul Antonie de Suroj

Păcatul este dezbinare atât în noi înșine, cât și în relațiile cu ceilalți, și când ne aflăm printre acești ceilalți nu trebuie să uităm de Aproapele nostru nevăzut, Dumnezeu. Așadar, primul pas în evaluarea pe care trebuie să ne-o facem este să apreciem cât de gravă este această ruptură [dezmembrare lăuntrică]. Cât de mult sunt în dezacord inima și mintea mea? Inima mea este îndreptată către un singur scop sau oscilează mereu? În ce măsură îmi sunt faptele dictate de propriile convingeri, în ce măsură sunt ele sub puterea impulsurilor nestăpânite? Există în mine ceva ce nu a fost vătămat? Pe de altă parte, cât de despărțit sunt eu de Dumnezeu și de aproapele meu? Această opoziție între mine și aproapele meu începe în momentul în care ne promovăm, ne afirmăm pe noi înșine fiindcă, făcând astfel, noi ne îndepărtăm pururea de celălalt și-l respingem. Nu degeaba a spus Sartre: "Iadul este celălalt". Dar, în timp ce-l excludem pe celălalt, ne întemnițăm propria persoană într-o singurătate iremediabilă, astfel că, în cele din urmă, același scriitor francez a spus "Noi suntem iadul".

Această promovare a sinelui este un semn de nesiguranță și neîmplinire. De asemenea, este o măsură a lipsei noastre de iubire, fiindcă iubirea te face să uiți de propria persoană și te determină să-i afirmi pe cei pe care-i iubești. Promovarea sinelui dezvăluie nesiguranță față de tăria propriei noastre ființe și incapacitatea noastră de a ne încrede în dragostea altor oameni. Ne afirmăm pe noi înșine pentru a fi siguri că existența noastră este recunoscută și că ființa noastră nu este primejdioasă, dar prin aceasta devenim mai mici și mai lipsiți de conținut.

Totuși, când încercăm să estimăm iubirea sau, mai degrabă, acea câtime de iubire ce se află în lăuntrul nostru, mulți dintre noi putem face o descoperire tristă. Cât de mulți oameni iubim? Doi, trei, anevoie mai mulți, dacă a iubi înseamnă a fi mai preocupat de ei decât de mine. Dar ce înseamnă iubirea noastră pentru ei? Este iubirea noastră întotdeauna pentru ei o bucurie? Îi eliberează iubirea noastră, le dă un impuls să iubească și să se înveselească? Oare dacă victimele iubirii noastre ar îndrăzni să vorbească, nu cumva ar spune: "Oh, te rog, iubește-mă mai puțin și lasă-mă să fiu liber! Sunt un prizonier al iubirii tale. Fiindcă mă iubești, tu vrei să decizi cursul vieții mele, vrei să-mi modelezi fericirea. Dacă nu m-ai iubi, as putea să fiu eu însumi!"?

Oare nu se întâmplă prea adesea acest lucru între părinți și copii, prieteni, soți și soții? Cât de costisitoare este pentru ceilalți iubirea noastră și cât de ieftină este ea pentru noi; și totuși porunca lui Hristos este ca să ne iubim unii pe alții așa cum El ne iubește pe noi. Felul Său de a iubi a fost dăruirea propriei vieți. Am putea începe cu mai puțin decât oferirea propriei vieți, dar ar trebui să începem cu porunca pe care Hristos o dă egoiștilor, celor mai egoiști dintre noi: "Fă altora ceea ce ai vrea ca și ei să-ți facă ție" (cf. Mt. 7, 12). Vrei să fii fericit; bine, dar fii fără să nedreptățești pe nimeni. Dă-i aproapelui tău exact cât ceri pentru tine. Vrei fericire - dăruiește o măsură egală de fericire. Vrei hrană, dăruiește hrană; vrei iubire lipsită de egoism și griji - dăruiește și tu iubire lipsită de egoism și plină de grijă față de aproapele.

Si apoi să fim prevăzători la ceea ce Sfântul Ioan Gură de Aur numea "diavoleasca latură întunecată a iubirii". Mai adesea decât ar trebui, a iubi un om înseamnă a respinge alți oameni, fie din cauză că inimile noastre sunt prea înguste, fie pentru că ne simțim îndatorați, dintr-un spirit de loialitate față de aceasta, să-i urâm pe cei pe care el îi socotește dușmani; aceasta însă nu este iubire creștină - nu e nici măcar iubire omenească. Îmi amintesc cât de impresionat am fost în zilele invaziei din Cehoslovacia, când l-am întâlnit pe Dr. Hromadka, unul din liderii Bisericii din acea țară. Îl știam de mulți ani și, când ne-am întâlnit, mi-a

zis: "Spune-le tuturor să nu-i urască pe cei ce ne-au invadat, să nu facă asta din iubire pentru noi. Cei care-i urăsc pe unii de dragul altora dau frâu liber diavolului". El era implicat în evenimente și decis să lupte, dar totuși știa unde se duce adevăratul război: în inimile oamenilor între iubire și ură, lumină și întuneric, Dumnezeu și cel ce a fost ucigaș dintru început. A-i alege pe unii pe care să-i iubești, a-i respinge pe alții pentru a-i urî, indiferent de ce parte te afli, această atitudine nu face decât să se adauge la suma totală a urii și întunericului. Iar diavolul se folosește din aceasta; pe el nu-l interesează pe cine urăști. Odată ce urăști, i-ai deschis o ușă prin care el poate să treacă, să se târască în inima ta, să pună stăpânire pe o situație ce ține de firea omenească. Iubirea pe care Hristos ne-o propovăduiește este incompatibilă cu ura față de celălalt; trebuie să învățăm să "facem deosebire între duhul lui Dumnezeu și stăpânitorul acestei lumi", iar piatra de căpătâi este smerenia și iubirea lipsită de egoism. Iar în iubire trebuie să fim și eu.

„Trebuie să învățăm nu doar să-l acceptăm pe aproapele nostru, ci, de asemenea, să ne acceptăm pe noi înșine; avem tendința să considerăm prea ușor că ceea ce ne place despre persoana noastră este sinele nostru autentic, în timp ce tot ceea ce noi și ceilalți găsim că este urât în privința noastră este doar întâmplător. Eu sunt sinele real, atractiv, împrejurările îmi denaturează intențiile bune, falsificând tonalitatea celor mai bune impulsuri ale mele. Ne putem aminti cu folos de un pasaj din corespondența unui stareț rus, Macarie de la Optina, luat dintr-un schimb epistolar pe care l-a avut cu un negustor din Sankt Petersburg: „Menajera mea m-a părăsit, iar prietenii îmi recomandă o fată de la țară pentru a o înlocui. Ce mă sfătuiți să fac? Să o angajez sau nu?”. „Da, angajează-o”, a răspuns starețul. După o vreme, negustorul îi scrie din nou: „Părinte, blagosloviți să o dau afară; ea este un adevărat demon. De când a venit îmi petrec timpul cuprins de mânie și furie, și am pierdut orice stăpânire de sine!”. Iar starețul îi răspunde: „Ai grijă, să nu o dai afară! Ea este un înger pe care Dumnezeu ți l-a trimis ca să te facă să vezi câtă mânie se află ascunsă în tine, mânie pe care menajera anterioară nu a putut să ți-o dezvăluiească”.

Așadar, nu împrejurările ne întunecă sufletul, nici nu este vina lui Dumnezeu, cu toate că îl învinuim tot timpul. Cât de des îi aud pe oameni zicând: „Acestea sunt păcatele mele”, apoi se opresc pentru o clipă ca să-și tragă răsuflarea și încep un lung discurs în care arată că dacă Dumnezeu nu i-ar fi lovit cu o viață atât de grea, ei nu ar fi păcătuit atât de mult. „Desigur”, spun ei, „eu sunt cel care greșesc, dar ce pot să fac când am un astfel de cumnat, un astfel de reumatism sau când Revoluția bolșevică m-a afectat atât de mult?” Și mai mult decât o dată le-am dat să înțeleagă, înainte de a le citi rugăciunea de dezlegare a păcatelor, că pacea dintre Dumnezeu și om este un drum cu două sensuri, și am întrebat dacă penitentul este gata să-l ierte lui Dumnezeu toate greșelile Sale, tot răul pe care El l-a făcut, toate împrejurările care l-au împiedicat pe acest bun creștin de la a fi un sfânt. Oamenilor nu le place aceasta și totuși, dacă nu ne sumăm responsabilitate deplină pentru modul în care ne înfruntăm ereditatea, starea socială, pe Dumnezeu și pe noi înșine, nu vom fi niciodată capabili să înfruntăm mai mult decât o mică secțiune din viața și sinele nostru. Dacă vrem să ne judecăm pe noi înșine corect și echilibrat, trebuie să avem în vedere persoana noastră întreagă.”